

ISBN: 978-625-7854-73-3

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 379

Biyografi

Yayın Yönetmeni
Furkan Çalışkan

Dizi Editörü
Yusuf Genç

Yayına Hazırlayan
Dilâre Yabul İşleyen

Düzeltili
Hande Yıldırım Önsöz

Kapak
Harun Tan

Mizanpaj
Nilgün Sönmez

1. BASKI

Kasım 2020
İstanbul

Ketebe Yayınları
Sertifika No: 34989
Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212 612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt
Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad.
No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok
Kat: 2 34310 Haremide -
Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452
Tel: 212 412 17 00

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ye aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Mustafa Âsım Köksal

Hayatı, Hatıraları, Eserleri

A S I M C Ü N E Y D K Ö K S A L

Gözden Geçirilmiş Baskı

KETEBE

Mustafa Âsım Köksal

İslâm âlimi, mutasavvıf, şâir. 5 Eylül 1913 tarihinde Kayseri’de dünyaya geldi. Babası Hâfız Mehmed Edip Efendi, annesi Döne Hanım’dır. Büyük dedelerine nisbetle Pir Veli Oğulları diye bilinen bir aileye mensuptur. Kayseri Lisesi ve Erzurum Askerî Lisesi’nin giriş imtihanlarında başarılı olduysa da karşısına çıkan çeşitli engeller sebebiyle bu okullara devam edememiştir. 1933 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı’nın açtığı kâtiplik imtihanını kazanmış ve emekli olduğu 1964 yılına kadar Diyanet İşleri Başkanlığı’nda çeşitli görevlerde bulunmuştur. İslâm tarihi konusunda hacimli eserler meydana getiren M. Âsım Köksal, birçok kaynakta aktarılan ve çokça tekrar edilen bazı bilgilerin yanlışlığını titiz araştırmalarıyla ortaya koymuştur.

Başlıca eserleri: *İslâm Tarihi, Müsteşrik Caetani’nin Yazdığı İslâm Tarihi’ndeki İsnad ve İftiralara Reddiye, Peygamberler Tarihi, Hz. Hüseyin ve Kerbelâ Faciası.*

Asım Cüneyd Köksal

1976 yılında Ankara’da doğdu. 1999’da Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nden mezun oldu. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde “Hanefî Usûlcülerinin Elfâz Taksimindeki Metodları” başlıklı teziyle yüksek lisansını (2001), aynı enstitüde “Usûlü’l-Fıkh’ın Mahiyeti ve Gayesi” başlıklı teziyle doktorasını tamamladı (2007). Yayıncılık ve İslâmî ilimlere dair eğitim faaliyetleriyle meşgul oldu. 2012 yılında İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi’nde öğretim üyesi olarak göreve başladı. 2014 yılında doçent, 2019 yılında profesör unvanını aldı. 2019 yılından itibaren Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Akademik ilgi alanları fıkıh usulü, İslâm hukuku ve hukuk tarihi, İslâm ahlâk, hukuk ve siyaset felsefesi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Makaleleri, tercümeleri ve yayına hazırladığı kitapların yanı sıra, telif kitapları şunlardır: *Fıkıh Usûlünün Mahiyeti ve Gayesi* (2008), *Fıkıh ve Siyaset: Osmanlılarda Siyâset-i Şer’iyye* (2016), *Elmalılı M. Hamdi Yazır* (2017), *Lutfi Paşa* (2017), *İlim Semasında Bir Yıldız: Mustafa Âsım Köksal* (2018), *Osmanlı Anayasasına Dair* (2018/kısmî telif).

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
Birinci Bölüm: Hayatı	9
I) Tahsil ve Gençlik Yılları.....	11
II) Memuriyet Hayatı.....	31
III) Son Yılları.....	80
İkinci Bölüm: Eserleri	89
I) Telif Eserleri.....	91
1) Kitap Hâlindekiler.....	91
2) Makaleleri.....	104
II) Tercüme Eseri.....	107
Üçüncü Bölüm: İlmî Yönü, Çalışmaları ve Tarihçiliği	123
I) En Önemli Çalışmaları.....	125
1) Caetani'nin <i>İslâm Tarihi</i> 'ne Reddiye.....	125
2) <i>İslâm Tarihi</i>	144
3) <i>İslâm Tarihi</i> Sonrası Eserleri.....	194
II) İlmî Şahsiyeti ve Tarihçiliği.....	197
Dördüncü Bölüm: Tasavvufî Hayatı	205
I) Tasavvufa İntisabı ve İskilipli İbrahim Edhem Efendi.....	207
II) Tasavvufî Şahsiyeti ve Tasavvuf Anlayışı.....	217
Beşinci Bölüm: Ahlâkı, Şahsiyeti ve Yaşantısı	225

Altıncı Bölüm: Vasiyet, Nasihat ve Tavsiyeleri	231
Yedinci Bölüm: Yazılarından ve Kendisiyle	
Yapılan Söyleşilerden Seçmeler	245
I) Yazılar	247
1) Kur'ân-ı Kerîm, Yeni Türk Harfleri ile Yazılabilir mi?	247
2) Garânîk Hadisesi Hakkında	249
3) Kerbelâ Hadisesinin Sorumluları	250
4) Hz. Ömer 40. Müslüman mı?	252
5) Selefilik, Mezhep, İctihad	257
6) <i>Marifetnâme</i> ve Evrim Teorisi	261
7) Ahmed Kuddûsî Hz.	265
8) İslâm ve Sağlık	274
9) Erkam'ın Evi	276
10) Şûrâ Nedir?	281
11) Hadis ve Sünnetin Mahiyeti ve Kaynakları Hakkında	283
12) Haksızlığa Uğramış Bir İslâm Tarihçisi: Vâkıdî	288
13) Şarkiyatçılar ve Caetani	290
14) İslâmiyet'te Din Adamı Yoktur İddiasına Cevap	305
15) Asr-ı Saâdet	315
16) Dinsiz Ahlâk Olabilir mi?	316
17) Kalp ve Nefsin Mertebeleri	323
18) Veliler ve Gayb Erenleri	325
19) Hristiyanlık Propagandası Münasebetiyle Açıklama	330
20) Diyanet İşleri Reisliği'nin Millet ve Memleket Hizmetinde Daha Verimli ve Başarılı Çalışabilmesi İçin Dileklerim	334
II) Şiirler	336
III) Söyleşiler	342
Sekizinci Bölüm: Hakkında Yazılanlar ve	
Söylenenlerden Seçmeler	369

ÖNSÖZ

Mustafa Âsım Köksal, Osmanlı'dan günümüze miras kalan İslâmî ilim geleneğinin son temsilcilerindendir. Her türlü imkânsızlıklar içerisinde, yüksek seviyede medrese ve mektep tahsili görme imkânı bulamadan, büyük ölçüde kendi kendini yetiştirerek ortaya dünya çapında itibar gören eserler koyabilmiştir. Özellikle Resulullah'ın (sav) hayatı ve sîretine odaklanan ve İslâm tarihi sahası özelinde diğer İslâmî ilimleri de kuşatan bu ilmî çaba haricinde, 31 sene süren Diyanet İşleri'ndeki memuriyeti sırasında, ilk Diyanet İşleri reisinden itibaren birçok önemli şahsiyeti tanımış, yakın tarihimizin çeşitli hadiselerine şahit olmuştur. Bilhassa ikinci Diyanet Reisi Şerefeddin Yaltkaya'yı çok yakından tanımak fırsatı bulmuş, kendisi hakkında birinci elden önemli bilgiler edinmiştir. Ayrıca son devrin -günümüzde kendisi hakkında hemen hiçbir şey bilinmeyen- mutasavvıflarından İskilipli İbrahim Edhem Efendi'nin müridi ve halifesi olması sayesinde, ilim yoluyla tasavvufî hayatı şahsiyetinde birleştirmiş ve böylece bir Osmanlı âlimi olmanın gereğini yerine getirmiştir.

Bir biyografide, hayatı yazılan kişiye çok yakından bakmanın getireceği avantajlar kadar dezavantajlar da vardır; bazı

noktaları çok iyi görebilecek bir konumda bulunmak, kimi bölgeleri lââyıkıyla müşahede edebilmek gücünden mahrumiyet anlamına gelebilir. Bu çalışmada M. Âsım Köksal'ın torunu olmamanın avantajlarından elimden geldiğince istifade etmeye çalıştım; meydana getirmesi muhtemel -objektiflik sorunu gibi- olumsuz neticeleri asgariye indirmek amacıyla da, mümkün merteye başkalarının değerlendirmelerine yer verdim; okuyucu burada birçok değerli insanın M. Âsım Köksal hakkındaki kanaatlerini bulabilecektir. Diyanet İşleri Başkanlığı'nda geçirdiği uzun memuriyet yıllarına ait bölümleri hem şifâhî hatıralarıyla hem de resmî evrakla destekledim; bu bölümün ülkemizin din-devlet ilişkileri tarihine küçük de olsa bir katkı sağlayacağını umuyorum. M. Âsım Köksal'ın yazılarından geniş bir seçme yaptım, bunların, onun çeşitli konulardaki fikir ve yaklaşımlarını temsil edici nitelikte olmasına özen gösterdim. İsmiyle özdeşleşen *İslâm Tarihi* adlı eserinin yazım safhalarını ise bütün ayrıntılarını vermek suretiyle anlatmaya gayret gösterdim; zira kendisi bu eseri bir bakıma hayatının gayesi olarak görüyordu, nitekim kendi kaleme aldığı küçük otobiyografisinde, başka her şeyden çok bu eserden bahsetmektedir. Bu eseri yazmakla geçirdiği uzun yılları tafsilatıyla görmek; kendini bir ideale adanmanın, akademik titizlik ve ısrarın, yılmaz bir gayretin ne demek olduğunu, bilhassa genç ilim tâliplerinin daha iyi anlamasına vesile olacaktır.

Umarım ki bu mütevazı çalışma, günümüzde yaşamış bir İslâm âliminin daha iyi tanınması için bir vasıta ve kendisi hakkında ilim camiası tarafından -şimdiye kadar ihmal edilmiş olan- etraflı ve ilmî çalışmalar yapılabilmesi için de bir vesile olur.

Asım Cüneyd Köksal

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYATI